

**EUSKO
IKASKUNTZA**
Asmoz ta Jakitez

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

HEZKUNTZA SAILA
DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN

Segregazioaren Ezaugarritze eta Ulermen Partekatua

Ekainaren 4ko saioan jasotako edukien sintesi dokumentua

2022 | 09 | 05

0. SARRERA

0.1 Kokapena

Segregazioari aurre egiteko neurriak hartzea da gizarte aurreratu gisa dugun erronkarik nagusienetako bat. Herri ikuspegi batetik adostasunak lantzea funtsezkoa da eta, horretarako, konfiantza sareak josteko guneak sortzea garrantzitsua da.

Horregatik, Eusko Ikaskuntzak, Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailarekin batera, gaian sakontzeko erabakia hartu zuen, honako helburuarekin: askotariko segregazioa irudikatuz, segregazioari aurre egiteko gizartearen ahotsa(k) jaso, adostasunerako bide partekatu baterako "dekalogo" osatu eta erantzun proposamenak jaso.

Horretarako, bi foro parte hartzaile antolatu ditugu:

- Lehena, 2022ko ekainaren 4ean, gizartearen ahotsa(k) jasotzeko eta adostasunerako bide partekatu baterako "dekalogo" osatzeko helburuarekin.
- Bigarrena, 2022ko irailaren 17an. Bigarren saio honetan aurreko foroan jasotako ekarpenen sintesi-dokumentua adosteko eta horren gainean iruzkinak eta ekarpenak egiteko aukera bideratuko da. Aurreko saioan ezaugarritutako definizio, erronka eta azpimarren sintesia, "ulermen partekatua", aurkeztuko da adostasunak eta erantzuna emateko proposamenak lantzeko helburuarekin.

Lanketa honekin, hiru emaitza nagusi nahi ditugu eskaini eta bueltatu partehartzaile guztiei:

- Segregazioaren ezaugarritze eta ulermen partekatua.
- Adostasunen eta desadostasunen identifikazio partekatua.
- Adostasunei erantzuna emateko eta desadostasunak kudeatzeko proposamenen emaitza kolektiboa.

Honako txostenak lehen saioko aurkezpen teorikoarekin eta dinamika parte hartzailean jasotako ideiekin sintesi proposamena marrazteko helburua du, bigarren saiorako oinarri gisa erabiltzeko.

0.2 Ekarpenen bilketa eta azterketa

Ekainaren 4an Miramar Jauregian egindako ariketetan lehenetsi edo gehien errepikatu ziren ideiak bilduko ditugu, modu sintetikoan. Saioan egindako aurkezpenak eta taldez-talde bildutako eduki guztiak sistematizatuta eta lan saioan jaso moduan (ordenatu, multzokatu edo itzuli gabe), errazten ditugun **loturetan** kontsulta daitezke.

Behin ekarpen guztiak sailkatu ondoren, interpretaziorako eskema bat eraiki da sekuentzia logiko bati jarraiki. Ondoren aurkezten ari garen dokumentua idatzi da helburu bakar batekin, parte-hartzaileei eraikuntza kolektiborako euskarri zehatza ematea, hizkuntz komuna erdiesteko. Gure ikuspegiak partekatu eta adosteko saiakera honek, talde komunikazio intersubjektiborako baldintzak sortzeko asmoa du, komunikazio eza edota txarto ulertzeak ekidite aldera.

Bigarren saio honetan aurreko foroan jasotako ekarpenen sintesi-dokumentua adosteko eta horren gainean iruzkinak eta ekarpenak egiteko aukera bideratuko da.

Jasotako edukiaren interpretazioa hiru atal dituen sekuentzia logiko bati jarraiki egin da:

- Eskola segregazioaren definizioa eta diagnostikoari lehen hurbilketa.
- Helmugan jarri nahi ditugun gizarte eta hezkuntza ereduak.
- Bien arteko elkarketatik ondoriozta daitezkeen erronka nagusiak eta horiei aurre egiteko balizko proposamenetara hurbilketa.

SEGREGAZIOAREN EZAUGARRITZE ETA ULERMEN PARTEKATUA

1. EZAUGARRITZEA

Segregazioaren definizio adostuaren eta egungo egoeraren diagnostiko partekatua beharra.

DEFINIZIOA.

ONDORIOAK. Eskolatzeko berezituak edo segregatuak ikasleen hezkuntza aukera berdintasuna hautsi eta desberdinkeria sortzen du.

KAUSAK. Eskolatzeko berezituak eredu sozio-ekonomikoarekin zerikusia du.

DIAGNOSTIKOA. Eskolatzeko berezituak enpirikoki neurtu behar da eta egoeraren tamaina balioesteko indizeak behar dira.

2. ITUN SOZIALA

Segregazioari aurre egiteko itun sozial zabala eta barneratzailea osatu behar da.

HELBURU OROKORRA. Justizia sozialak eta ekitateak ardaizten duen jendartea dugu amets.

HEZKUNTZAREN EGINBEHARRA. Hezkuntza sistemak ikasleei euren bizitza egitasmoa garatzeko aukera berdintasuna bermatu behar die.

EUSKARA OINARRI. Jatorrizko hizkuntza eta kultura desberdinetako ikasleen kidesuna eta euskal gizartearen kohesioa lortzeko zutabe ezinbestekoa da euskara.

3. ERRONKAK

Eguno egoeratik erdietsi nahi diren helburuetara heltzeko bidean aurrean ditugun erronkak eta proposamenak.

GIZARTEAREN INPLIKAZIOA
LIDERGO POLITIKOA
KULTURARTEKOTASUNA
FORMAKUNTZA
GOBERNANTZA PARTEKATUA

1. EZAUGARRITZEA

Segregazioaren definizio adostuaren eta egungo egoeraren diagnostiko partekatuen beharra.

1.1 DEFINIZIOA. Eskolatz bereziaren edo segregatua definitzeko orduan erabateko adostasuna ez dagoen arren, honako definizioa ondorioztatu daiteke:

“Lurralde eta hezkuntza-maila bereko ikastetxeen arteko ikasleen banaketa desberdina eta desorekatua, euren lurralde-jatorri, maila sozioekonomiko, genero, kultura, hizkuntza, gaitasuna, etnia edo erlijioaren arabera”.

1.2 ONDORIOAK. Eskolatz bereziak edo segregatuak ikasleen hezkuntza aukera berdintasuna hautsi eta desberdinkeria sortzen du.

Jatorri edota identitate desberdinak dituzten ikasleak ikastetxe jakin batzuetan batuz gero, euren aukera berdintasuna eta eskola arrakasta kolokan jartzen da. Baliabide egokiak bideratzen ez badira, egoera segregatua eta hierarkizatua egonkortzen da.

Segregazio mota desberdinak identifika daitezke, besteak beste: sozio-ekonomikoa, arrazari lotutakoa, kulturala, hizkuntzari dagokiona baina denek eragin komuna dute: talde zaugarriari aukerak kentzea/ukatzea, estigmatizazioa, ghattizazioa eta diskriminazio ez-bidezkoa errotzea, ekitatea eta gizarte kohesioaren higatzea.

1.3 KAUSAK. Eskolatz bereziak eredu sozio-ekonomikoarekin zerikusia du.

Fenomeno soziokultural eta sozioekonomikoa da eta une historiko honetan lehia neoliberalari dago lotuta, arrazakeria eta klasismoarekin batera.

Eskolatz berezitua, beraz, gertakari zabalago baten adierazpidea da eta ondorioz hezkuntzatik bertatik neurriak hartu daitezkeen arren beste maila batzuetatik ere aurre egiteko ahalegina egin beharko litzateke. Desberdintasuna bainoago, honen kudeaketa beldurtia da segregazioaren kausa nagusia.

1.4 DIAGNOSTIKOA. Eskolatz berezitua enpirikoki neurtu behar da eta egoeraren tamaina balioesteko indizeak behar dira.

Euskal Herriak dituen demografikoek eta hirien tamaina ikusita, segregazioa ez da arazo orokorra, baina kezkarrienetako bat da. Euskal Herritik kanpoko jatorria duten ikasleei dagokienez, hirietan atzematen da segregazio arazo larriena. Dena den, segregazio mota hau eta beste kausen arabekoak edonon topa daitezke, eta oso hedatuak ez dauden arren, ugaltu daitezke etorkizunean.

Aldaketa demografikoek eta mota guztietako krisiek eragindako migrazio mugimenduen kariatz munduak bizi duen egoera ezegonkorak diagnostiko honen ezaugarriak azkar eta erabat alda ditzake. Inoiz baino beharrezkoagoa da horren jarraipen sistematikoa egitea, eskolatz berezitua neurtzeko estandarrak jarri, neurtu eta unean uneko neurriak hartzen joatea, sor daitezkeen arazoak aurreikusiz.

Bestalde, atzeratze demografikoak eskola desberdinen etorkizunari eragiten dio ere. Horrek sortarazten dituen beldurrak eta erresistentziak kudeatzeko gaitasuna izan behar du sistemak kolaborazioan oinarritutako joera ahalbideratzeko lehiarako joera ekidituz.

2. ITUN SOZIALA

Segregazioari aurre egiteko itun sozial zabala eta barneratzailea osatu behar da.

2.1. HELBURU OROKORRA. Justizia sozialak eta ekitateak ardazten duten jendartea dugu amets.

Gizarte errealitateak sarritan sufrimendua eta injustizia erakusten dituen arren, ez diogu uko egiten hezkuntzaren bitartez gizarte eredu justu eta ekitatiboa eraikitzeari. Gizarte kohesioa bermatzen duen ongizate ereduak jarraitu behar du izaten gure iparra. Giza garapen iraunkorra eta giza eskubideak izango dira helmugan dugun etorkizun hori eraikitzeko lanabesak, zeren horien bitartez lortuko baitugu benetako aukera berdintasuna.

Horretarako itun zabal eta orohartzailea behar du euskal gizarteak, askotariko krisiak ezartzen dituen tentsio, gatazka eta kontraesanak bideratzeko oinarrizko aterabide komun eta adostua.

2.2 HEZKUNTZAREN EGINBEHARRA. Hezkuntza sistemak ikasleei euren bizitza egitasmoa garatzeko aukera berdintasuna bermatu behar die.

Gure gizarte desberdintasun ez-bidezkoen isla da hezkuntza segregazioa. Hezkuntza sistemak bakarrik ezin du gizarte eredu hobe bat erdietsi, baina berariazko ekarpena egitea dagokio ikasleek euren gogoko bizitza-egitasmoa burutuko badute. Ikasle bakoitzak, bere jatorria, kultura, hizkuntza, identitate edo ahalmen sozio-ekonomikoa edozelakoak direlarik, hezkuntza sisteman eta gizartearen tokia izan behar du; hezkuntza sistemak ikasleei bizitzan aritzeko ikaskuntzak ziurtatu behar dizkie.

Hezkuntzaren zerbitzu publiko izaera bultzatu behar da, aukera berdintasuna lortzeko baliabideak jarriz eta borondate politiko sendoak ehunduz. Ikastetxe bakoitzean dauden berezitasunak kontuan hartuta, tokian tokiko proiektuak irudikatu, egikaritu eta ebaluatu behar dira. Dagoen aniztasuna, traba bezala baino, eskola proiektu sortzaileak erdiesteko pizgarria izan beharko litzateke. Baliabideak beharko dira, noski, baita hezkuntza komunitate osoaren konpromisoa ere.

Baldintza hauek beteaz, hezkuntza sistema bere eginkizun publikoa eraginkortasun handiagoz betetzeko bidean jarriko litzateke, alegia, gizartearen dauden segregazioa, zaurgarritasuna eta bazterkeria, hein batean, gutxituz.

2.3 EUSKARA OINARRI. Jatorrizko hizkuntza eta kultura desberdinetako ikasleen kidetasuna eta euskal gizartearen kohesioa lortzeko zutabe ezinbestekoa izan behar du euskarak.

Hezkuntza sistemak euskalduntzeko bermea eskaini behar du. Horrek ez ditu ukatzen norberaren jatorrizko hizkuntza eta kultura; bide horretan kulturartekotasunaren printzipioak gure errealitatean nola sustatu definitu beharko litzateke, baita politika publikoak horren arabera erregulatu ere.

Euskararen ezagutzak aukera berdintasuna eta gizarte kohesioa elikatzen ditu. Hizkuntz-politika komunitatea egituratzeko eta segregazioari aurre egiteko tresna gisa hobetsi eta kudeatu behar da.

3. ERRONKAK

Egungo egoeratik erdietsi nahi diren helburuetara heltzeko bidean aurrean ditugun erronkak eta proposamenak.

3.1 GIZARTEAREN INPLIKAZIOA. Segregazioari buruzko oinarritzko definizio, diagnostiko eta irudikapena erdietsia komeni da, gizarte osoaren inplikazioa eta konponbide integrala lortze aldera. Ahots desberdinei tokia egin, pertsona eta kolektibo segregatuei bereziki, eta aurre-iritziak deseraiki beharko dira, hezkuntza-komunitatea, eta are gizartea osoa, inplikatuz.

3.2 LIDERGO POLITIKOA. Segregazioari aurre egitea lehentasun politikoa da, erakunde guztien eta gizarte eremu desberdinen arteko lidergo partekatuan oinarrituta. Bereziki erakunde publikoen ardurak da behar diren baliabideak eskaintzea eta politika publiko ausartak bideratzea. Bilakaera demografikoak ekarri ditzakeen lehia logika eta segregazioaren areagotzea ekiditeko, hezkuntza zerbitzu orok bete beharreko eskakizunen berme eta jarraipen publiko eraginkorra ziurtatu beharko luke, sistema publiko unibertsal eta kalitatezkoa helburu.

3.3 KULTURARTEKOTASUNA. Kultur eta hizkuntza desberdinekin sentibera den eta aldi berean euskaldundu nahi duen hezkuntza sistema behar dugu. Hizkuntza/kultura gutxitua dugun herria izanik, segregazioari aurre egiteko baliabide nahikoa garatzea beharrezkoa da, aniztasunaren ulermen partekatu berrian izan daitezen euskara eta euskal kultura kohesiorako tresnak izan daitezen Euskal Herri osoan.

3.4 FORMAKUNTZA. Horretarako, Zuzendaritza taldeen, irakasleen eta familien formakuntza, eta gizarteko norbanako bakoitzaren jarrera pertsonalen azterketa kritikoa egitea beharrezkoa da. Bide laguntza sozio-hezitzailea eta komunitarioa behar da: programak eta zerbitzu publiko zehatzak atonduz. Gaiaren inguruko ezagutzan sakontzea komeni da eta horretan unibertsitateak lagun dezake. Formakuntza erronka hauen barruan, kolektibo eta pertsona segregatuen ahotsak kontuan hartu behar dira eta prozesu desberdinen parte izan.

3.5 GOBERNANTZA PARTEKATUA. Desberdintasuna borrokatzeko konpromiso soziala behar denez, politika sistemiko zabala eta saretua landu beharko litzateke. Auzo eta herrien topaguneak sortzea komeni da, eskola bakoitzak bere hezkuntza-proiektua garatu ahal izateko, komunitate-proiektu gisa. Eskola kokatuta dagoen gizarte-ingurune osoari lotutako lankidetzak lortzea da erronka nagusia.